

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Bovekerke Sanering Moskou

Koekelare, West-Vlaanderen

2025C129

NOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Ruben Vergauwe

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	i
INLEIDING	ii
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	1
1.1 Administratieve gegevens	1
1.2 Synthese	2
1.3 Gemotiveerd advies	5
BIBLIOGRAFIE	6
BIJLAGE	7

INLEIDING

De opdrachtgever plant de aansluiting van de bewoning in het centrum van het dorp Bovekerke en het gehucht Moskou op de waterzuiveringsinstallatie (KWZI) Bovekerke. Bovekerke is een deelgemeente van Koekelare, in de provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 52 834 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als agrarisch gebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De archeologienota werd opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt (Debouck 2024, Van Goidsenhoven 2024). Op basis van de archeologienota werd een advies geformuleerd naar uitgesteld vooronderzoek.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om dit uitgesteld vooronderzoek uit te voeren in de eerste plaats door middel van een landschappelijk bodemonderzoek met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025C129	
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	13/03/2025	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	28/05/2025	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 50378	Y ₁ : 194592
	X ₂ : 52432	Y ₂ : 196061
KADASTER [Koekelare]	Afdeling 2	Sectie A
	185	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de aansluiting van de bewoning in het centrum van het dorp Bovekerke en het gehucht Moskou op de waterzuiveringsinstallatie (KWZI) Bovekerke, deelgemeente van Koekelare. In het kader van deze werken wordt een nieuw gescheiden rioleringsstelsel aangelegd langsheen de Populiereweg, Middelstraat, Noordstraat, Moscou, en een deel van de Moervijverweg en de Bovekerkestraat. Na de aanleg van de nieuwe riolering wordt de wegenis hersteld. In het kader van het project worden ook de Vladslovaart en de Bovekerkeplaatsbeek op dit systeem aangesloten. Ter hoogte van de Bovekerkeplaatsbeek wordt langs beide zijden een winterbedding ingericht om het overtollige regenwater te bufferen. Dit impliceert een herprofilering van de beek/gracht over een oppervlakte van ca. 740 m². In het kader van de geplande werken worden meerdere werfzones ingericht. Hiervoor vinden geen afgravingen plaats. Tevens wordt aan de Noordstraat een terrein voor grondverbetering ingericht over een oppervlakte van ca. 2500 m² waarbij ca. 30 cm wordt afgegraven.

Bovekerke is gelegen in de zandleemstreek waarbij de vallei van de Handzamevaart en haar zijtakken ten zuiden van Bovekerke een landschapsbepalend element zijn. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het geplande traject een profiel weer waarbij de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. Enkel ter hoogte van de Bovekerkeplaatsbeek bestaat de top van het profiel uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft in het noordelijke deel van het plangebied voornamelijk zandbodems weer. Dit betreft postpodzolbodems waarbij het bodemprofiel reeds grotendeels herwerkt en gehomogeniseerd is. In het zuidelijke deel van

het tracé zijn voornamelijk lichte zandleembodems aangeduid. Ter hoogte van de bestaande grachten zijn voornamelijk profiellose zandleembodems en colluviale bodems aangeduid. De gradiëntzones langs de Vlagslovaart en het oorspronkelijk verloop van de Bovekerkeplaatsbeek moeten ongetwijfeld aantrekkelijk geweest zijn voor jager-verzamelaars gelet op de overlappende biotopen. Ter hoogte van de aanwezige infrastructuur wordt de kans dat nog artefactensites bewaard zijn als zeer beperkt ingeschat.

De cartografische bronnen reflecteren een landelijke en bosrijke omgeving. Op de Ferrariskaart is te zien dat het noordelijke deel van het plangebied voornamelijk is ingekleurd als bos. Het zuidelijke deel is weergegeven als akkerland. Dit volgt grofweg het onderscheid tussen de (armere) zandgronden en de lichte zandleemgronden op de bodemkaart. Het bosgebied is aangeduid met het toponiem 'Bovekerke Bosch'. Het huidige stratenpatroon is reeds grotendeels te herkennen op de Kabinetskaart. Langs het wegtracé is verspreide bebouwing weergegeven. In het zuiden van het plangebied bevindt zich de historische dorpskern van Bovekerke. Het gehucht 'Moskou' is nog niet weergegeven. Dit is wel het geval op de Vandermaelenkaart waarop tevens te zien is dat het bosareaal in het noorden sterk is gekrompen. Langs het tracé zijn verschillende hoeves aangeduid. Doorheen de orthofotosequentie is het landelijke karakter van de omgeving nog steeds te herkennen. De bebouwing langs het stratennet neemt toe in densiteit doorheen de jaren.

In de ruime omgeving is zo goed als geen archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem gekend. Dit is meer dan waarschijnlijk te wijten aan het landelijke karakter van de omgeving en een gebrek aan systematisch onderzoek in het verleden en niet zozeer een menselijke afwezigheid. Zowel ten noordoosten en noordwesten van het gehucht Moskou is de omgeving onderworpen aan luchtfotografische prospectie waarbij een ruim aantal cirkelvormige structuren is waargenomen die geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit de bronstijd. Dit versterkt het vermoeden dat er op de hogere randen van het terras langs de vallei van de Handzamevaart een omvangrijke funeraire ruimte werd ingericht tijdens de metaaltijden. Daarnaast werden er in de omgeving eveneens grachtstructuren waargenomen tijdens deze prospectie die mogelijk wijzen op de aanwezigheid van een omgracht erf. Verder bestaan de gekende waarden uit cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne hoeves. Tevens werd reeds een bouwkundig onderzoek uitgevoerd m.b.t. de dorpskerk van Bovekerke waarbij vermoed wordt dat deze zeker terug gaat tot de 12^e eeuw en ingrijpend werd verbouwd tijdens de 17^e eeuw.

Concreet dient in de omgeving van het onderzoeksgebied zeer zeker uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Louter op basis van landschappelijke factoren kan gesteld worden dat de verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten. Vanwege de aanwezige infrastructuur en de lineaire vorm van het merendeel van de geplande ingrepen wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek als zeer beperkt ingeschat. Ook ter hoogte van de nieuwe winterbedding wordt bijkomend onderzoek als weinig zinvol ingeschat. Dit betreft een zeer beperkte ingreep langs een antropogene beekloop waarvan redelijkerwijs aangenomen kan worden dat een deel van het bodemarchief is vergraven door de oorspronkelijke gracht. Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering kan verder onderzoek echter wel nog leiden tot mogelijke kenniswinst inzake steentijdartefacten. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen wordt verder onderzoek er weinig zinvol geacht. Het betreft evenzeer een terrein met onregelmatige vorm dat sterk beperkt is in

oppervlakte. Veel meer dan een contextloze indicator voor menselijke aanwezigheid in het verleden kan bij verder onderzoek door middel van proefsleuven niet verwacht worden. In de eerst plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek ter hoogte van deze zone de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken.

Op basis van de resultaten van het **landschappelijk bodemonderzoek** blijkt dat het projectgebied is opgebouwd uit een geologische sokkel van Tertiaire afzettingen afgedekt door een relatief dun pakket van eolische afzettingen uit het Weichseliaan.

In de top van deze afzettingen zal een bodem ontwikkeld zijn vanaf het Holoceen. Van deze oorspronkelijke bodem wordt echter geen enkel spoor meer herkend. De exploitatie van het gebied heeft het volledige projectgebied sterk gehomogeniseerd in de top tot grote diepte.

Figuur 2: Synthese van het landschappelijk bodemonderzoek.

1.3 Gemotiveerd advies

Op basis van de interpretaties uit het landschappelijk bodemonderzoek wordt het potentieel voor nuttige kennisvermeerdering door verder archeologisch vooronderzoek geëvalueerd. Hieruit blijkt dat gezien de vlakdekkende en lokaal diepe verstoring van de bodem het potentieel voor verder onderzoek naar zowel steentijd vondstenconcentraties als archeologische sporenconcentraties laag wordt ingeschat (zie §2.3.1. van het Verslag van Resultaten). Bijkomend kan eveneens worden geargumenteed dat de geplande ingrepen slechts een uiterst beperkte impact zullen hebben op de bodem. De maximale diepte van de ingrepen is 0.3 m waardoor deze impact zich grotendeels in het reeds verstoorde deel van de bodem (de ploeglaag) bevindt.

Gezien het archeologisch niveau een laag potentieel voor nuttige kenniswinst wordt toegeschreven (zie §2.3.1. van het Verslag van Resultaten) in combinatie met een minimale impact van de geplande werken op dit niveau wordt verder onderzoek vanuit kosten-baten perspectief weinig zinvol geacht. **Als gevolg wordt geen verder onderzoek geadviseerd en wordt het projectgebied vrijgegeven.**

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Debouck, Y. (2024) *Archeologienota Sanering Moskou (Koekelare, West-Vlaanderen)*, Deel 1: Verslag van Resultaten, Sint-Michiels.

Van Goidsenhoven, W. (2024) *Archeologienota Sanering Moskou (Koekelare, West-Vlaanderen)*, Deel 2: Programma van Maatregelen, Sint-Michiels.

KAARTMATERIAAL

/

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	2
Figuur 2: Synthese van het landschappelijk bodemonderzoek.	4

